

בענין בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן

יום ה' לש"ק פ' חיי שרה, תשפ"ד

1. פ' חיי שרה (בראשית, פרק כ"ד)

(כח) ונתרץ הנער ונתגד לבית אמה פדברים האלה: (כט) ולרבקה אח ושמנו לבן וירץ לבן אל האיש החוצה אָל העין... (לא) ויאמר בוא ברוך יקוק למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים: (לב) ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו:

2. רשב"ם (שם)

ויפתח - כמו אל יתהלל חוגר כמפתח. התיר חבישתם

3. רמב"ן (שם)

וענין ויפתח הגמלים - שפתח מוסרי צוארם כי המנהג הולכים קשורים, או שהיו הולכים חגורים במושב המרכבה אשר עליהם, כלשון אל יתהלל חוגר כמפתח (מ"א כ יא), התפתחי מוסרי צוארך (ישעיה נב ב):

ורש"י כתב התיר זמם שלהם שהיה סותם פיהם שלא ירעו בשדות אחרים. ולשון בראשית רבה (ס ח) התיר זממיהם, רבי הונא ורבי ירמיה שאל לרבי חייא ברבי אבא, לא היו גמליו של אברהם אבינו דומים לחמורו של רבי פנחס בן יאיר וכו'. וזו שאלה לסתור פתוח הזמם, כי אי אפשר שיהיה החסידות בביתו של רבי פנחס בן יאיר גדול יותר מביתו של אברהם אבינו, וכאשר חמורו של רבי פנחס בן יאיר איננו צריך להשתמר מן הדברים האסורים לבעליו להאכילו, כל שכן גמליו של אברהם אבינו, ואין צריך לזממם, כי לא יאונה לצדיק כל און:

4. גמ' חולין ז. -:

אקלע לההוא אושפיזא, רמו ליה שערי לחמריה לא אכל, (ע"ב) חבטינהו לא אכל, נקרינהו לא אכל, אמר להו: דלמא לא מעשרן? עשרינהו ואכל, אמר: ענייה זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכילין אותה טבלים.

5. תוספות, חולין ה:

צדיקים עצמן לא כ"ש - תימה דהא אשכחן יהודה בן טבאי שהרג עד זומם בפ"ק דמכות (דף ה:): ור' ישמעאל שקרא והטה בפ"ק דשבת (דף יב:): ואור"י דדוקא במידי דאכילה אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידן שגנאי הוא לצדיק שאוכל דבר איסור ולספרים דגרסי (בפ"ק) דכתובות (דף כח:): גבי העלה עבד לכהונה על פיו השתא בהמתן של צדיקים כו' משום דאתי לידי אכילת איסור שמאכיל בת ישראל שנשאת לו בתרומה והוא עבד ואין לו בה קדושין ומיהו ברוב ספרים לא גרסינן ליה והיינו משום דליכא למפרך אלא כשהצדיק עצמו אוכל האיסור ובר"ה (דף כא.) דאמר כמה בסיס תבשילא דבבלאי בצומא רבא דמערבא ובערבי פסחים (דף קו:): ר' ירמיה בר אבא איקלע לבי רב אסי ואשתלי וטעם קודם הבדלה אף על גב דמיתתו באסכרה התם אכילת היתר הוא אלא שאוכל בשעה האסורה ובבראשית רבה גרס ר' ירמיה דשדר לר' זירא כלכלה דפירי בין דין לדין אתאכיל פירי בטבלייהו ומיהו ההוא עובדא איתא במסכתא שקלים (דף ח.) וקאמר עלה ר' זירא אם הראשונים כמלאכים אנו כבר אינש ואם הראשונים כבני אינש אנו כחמורים ולא כחמורו דר' פנחס בן יאיר [עיינן עוד תוס' שבת דף יב: ד"ה רבי נתן ותוספות פסחים קו: ד"ה אישתלי ותוספות יבמות צט: ד"ה ס"ד ותוספות גיטין ז. ד"ה השתא].

6. ח"י חתם סופר (שם)

ובחי' ר"ן תי' תי' אחר ואין מחלק בכך וכן משמע במדרש רבה פ' חיי שרה דפריך על גמלים של אאע"ה שיצאו זמומים וכי לא הי' כחמורו של ר"פ בן יאיר פ"י וליכא למיחש שירעו בשדות אחרים משום גזל. ופשוט שאין אכילת גזל גרוע מאכילת היתר בשעת איסור ובתענית כ"ד איתא שהניחו ושכחו סנדלין על חמורו של ר' יוסי דמן יוקרת ולא אזלי מפני סנדלין שאינם שלו מכ"ש שארי איסורין שאין לחלק.

בענין בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן

יום ה' לש"ק פ' חיי שרה, תשפ"ד

7. קובץ שיעורים, פסחים (אות קי"ב)

והרמב"ן פ' חיי שרה הביא פלוגתא דאמוראי אי אמרינן בגזל, צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידיהן והנה בתוס' הקשו מהא דר' ישמעאל קרא והטה ויהודה בן טבאי הרג עד זומם, ותירצו דדוקא במידי דאכילה אמרינן הכי והקשו עוד מהא דר' זירא אישתלי ואכל בצומא רבא דמערבא, ותירצו דביו"כ המאכל מותר ויומא אסור... ואי נימא דבגזל שייך הא דאין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה ע"כ צ"ל דגזל הוי מאכל אסור... ונראה לכאורה שזהו טעם מחלוקתם ולפיי"ז למ"ד דגזל הוי איסור אכילה תיקשי מיין מנוזר דפטור מחומש.

8. גמ' חולין ו.

רבי זירא ורב אסי איקלעו לפונדקא דיאי, אייתו לקמייהו ביצים המצומקות ביין, רבי זירא לא אכל ורב אסי אכל, א"ל רבי זירא לרב אסי: ולא חייש מר לתערובת דמאי? א"ל: לאו אדעתאי. א"ר זירא: אפשר גזרו על התערובת דמאי, ומסתייעא מילתא דרב אסי למיכל איסורא? השתא בהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידן, צדיקים עצמן לא כל שכן! נפק רבי זירא דק ואשכח, דתנו...

9. ברכי יוסף, או"ח סי' רצ"ד (סק"ד)

...הראתי להרב החסיד הנז' דהרי הרב המפורסם מר זקנינו מהר"א אזולאי זלה"ה בהגהותיו כ"י שכתב וז"ל, בספר כפתור ופרח אסר הבדינגא"ן וכו', ואני שאלתי לתלמידי האר"י ז"ל ואמרו לי כי תלמידו המובהק מהרח"ו ז"ל היה אוכל אותם, גם העידו לי שהחכם השלם מהר"ם אלשיך ז"ל היה אוכל אותם, והיה אומר שהוא ירק לפי שכל אילן שעושה פירות בכל שנה הולך ומשביח, וזה האילן של הבאדינגא"ן שנה ראשונה היא טוב ומתוק, ובשנה שנית גורע מעט והוא מר קצת, ובשנה השלישית הוא מר הרבה, שאינו ראוי לאכילה אלא ע"י הדחק, וזה מורה שהוא ירק. גם העידו לי ששאלו קצת חסידים להרב כמהר"ר יוסף קארו זצ"ל, והשיב להם פוק חזי מאי עמא דבר. גם העידו לי שגם האר"י ז"ל היה אוכל אותם. עכ"ל מז"ה זלה"ה. והנאהו להרב הנז', ונתקרה דעתו דעת עליון.

10. גמ' חולין ו: - ז.

העיד רבי יהושע בן זרוז בן חמיו של רבי מאיר לפני רבי על ר"מ שאכל עלה של ירק בבית שאן, והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו (ו). מתקיף לה יהודה בריה דר' שמעון בן פזי: ומי איכא למאן דאמר דבית שאן לאו מארץ ישראל היא?... אמר ליה ר' ירמיה לרבי זירא: והא ר' מאיר עלה בעלמא הוא דאכיל! אמר ליה: מאגודה אכליה, ותנו: ירק הנאגד - משיאגד. ודלמא לאו אדעתיה! השתא בהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידן, צדיקים עצמן לא כל שכן.

11. רבי אליהו מזרחי, פ' חיי שרה (כד:)

[מגמלי אדוניו] ניכרים היו משאר גמלים שהיו יוצאים זמומים מפני הגזל... ואף על פי שבהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידן... הני מילי היכא דלא קביע הזיקא, אבל היכא דקביע הזיקא, כגון בעוברו בין השדות (לא. אי נמי) אין סומכין על הנס... ואם כן הא דשאלו רבי הונא ורבי ירמיה מרבי חייא (בראשית רבה ס, ח): "וכי לא היו גמליו של אברהם כחמורו של רבי פנחס בן יאיר" אינה שאלה.

12. מלבי"ם, תהילים יט: יג

שגיאות, אולם בקש בל יכשל מלזהר בשמירתם, א] ע"י השגיאה, שהוא שגיאת העיון, שיתחלף לו לאמר על האסור מותר שזה גדר השגיאה כי מי יבין להנצל משגיאת השכל, ב] מנסתרות נקני, שהוא השוגג הגמור כסבור שהוא שומן והוא חלב שלא תענישני ע"ז: